

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

Academic leadership of school administrators at the Lam Chiang Krai
Education Quality and Standards Development Center, under the
Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 5.

พัชรี้ แก้วใส¹ งามอาจ เทียมกลาง²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Patcharee Kaewsai¹ Ong-at Thiamklang²

Nakhonratchasima College

*Corresponding Author, E-mail: 6604033200157@nmc.ac.th, Ongart@nmc.ac.th

(Received: 12 February, 2025 ; Edit: 1 March, 2025; accepted: 6 March, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำเชียงไกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำเชียงไกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำเชียงไกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, วิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) Study the academic leadership of school administrators at the Lamchiangkrai Education Quality and Standards Development Center under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5. 2) Compare the academic leadership of school administrators at the Lamchiangkrai Education Quality and Standards Development Center under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5, classified by position and educational level. The sample group consisted of 118 school administrators and teachers. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table and selected through stratified random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, which had a content validity index ranging from 0.67 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.88. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

Research Findings:

1. The academic leadership of school administrators at the Lamchiangkrai Education Quality and Standards Development Center under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5 was at a high level.

2. A comparison of opinions on the academic leadership of school

administrators, classified by position, showed no significant differences overall or in specific aspects.

3. A comparison of opinions on the academic leadership of school administrators, classified by educational level, showed no significant differences overall or in specific aspects.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ได้กำหนดการบริหารสถานศึกษาโดยทั่วไปซึ่งกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้กระทรวงกระจายการบริหารและจัดการศึกษาทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายและภารกิจคือจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยงานหลักคือการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา

โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ในบริบทของศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานลำปาง ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ยังคงเผชิญกับความท้าทายต่างๆ อาทิ การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการศึกษา การบริหารจัดการที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร จึงต้องเข้าใจปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติและสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่จัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 170 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่จัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 118 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เลือกใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามมาจากตำรา การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยของวิชิต ฤทธิบุญไชย (2565) ได้จำนวนแบบสอบถาม 45 ข้อ

3.1 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ อำเภอนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไปพัฒนาแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1. นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำร่างแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ

3. นำข้อเสนอแนะเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้า

อิสระ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงโดยจัดพิมพ์แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยวิธีการขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวม ข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา และ เก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ ความถี่และ ค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาอำเภอเสิงสาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยการหาค่า ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอ ในรูปแบบตาราง

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลดังนี้ ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความหมายว่า มีพฤติกรรมในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลความหมายว่า มีพฤติกรรมในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลความหมายว่า มีพฤติกรรมในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลความหมายว่า มีพฤติกรรมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลความหมายว่า มีพฤติกรรมในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละด้านของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	4.28	0.45	มาก	5
2	ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ	4.20	0.46	มาก	7
3	ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร	4.46	0.55	มาก	3
4	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.50	มาก	8
5	ด้านการจูงใจ	3.86	0.76	มาก	9
6	ด้านการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน	4.54	0.46	มากที่สุด	1
7	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.24	0.37	มาก	6
8	ด้านการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน	4.54	0.34	มาก	2
9	ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	4.27	0.33	มาก	4
ภาพรวม		4.28	0.13	มาก	-

จากตาราง 1 แสดงว่า เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$, S.D.= 0.13) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.34) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.25) ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.55) ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คือ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.33) ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.45) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.24$, S.D.=

0.37) ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.46) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.76)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญและส่งเสริมการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้านการสนับสนุนการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน รองลงมา ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินผลของนักเรียนด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร เป็นลำดับถัดมา สะท้อนถึงความใส่ใจในคุณภาพของเนื้อหาการสอนและความเหมาะสมของหลักสูตรด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีผลดีในระดับหนึ่ง บ่งบอกถึงความพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แสดงถึงบทบาทผู้นำที่ชัดเจนและมีผลต่อการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นอีกหนึ่งด้านที่ผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ อยู่ในลำดับถัดมา สะท้อนถึงการจัดการที่มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนด้านการจัดการเรียนการสอน แม้จะไม่ได้สูงสุด แต่ยังอยู่ในระดับที่ดีด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจ ซึ่งอาจสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่กระตุ้นการพัฒนาทางวิชาการและสร้างความผูกพันในองค์กรสาเหตุที่อาจเป็นไปได้การขาดทรัพยากรหรือเครื่องมือที่เพียงพอความไม่สมดุลในการจัดสรรเวลาและความสำคัญในแต่ละด้านการสื่อสารหรือกระบวนการพัฒนาที่อาจยังไม่ครอบคลุมทุกความต้องการการวางแผนปรับปรุงในด้านแรงจูงใจควรได้รับความสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างสมบูรณ์และยั่งยืนและสอดคล้องกับงานวิจัย ของกึ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอ

ปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ ปานหทัย ปลงใจ และคณะ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน มุมมองการบริหารของผู้บริหารนั้นในภาพรวมจะให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารงาน ทั้ง 4 งาน และมีการพัฒนางานอยู่เสมอแสวงหา ความรู้ อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งให้ความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้สะดวกทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมงานวิชาการ เผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอทำให้การดำเนินงานไม่แตกต่างกันมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ปลงใจ และคณะ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการบริหารและนโยบายที่เป็นมาตรฐานเดียวกันการบริหารงานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอาจมีกระบวนการ แนวทาง หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมือนกันในทุกตำแหน่งและระดับการศึกษา ซึ่งทำให้การดำเนินงานไม่แตกต่างกันมากการพัฒนาและการอบรมผู้บริหารในรูปแบบเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่อาจได้รับการพัฒนาศักยภาพและการอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในหลักสูตรหรือโครงการเดียวกัน ทำให้มีความรู้และแนวปฏิบัติที่ใกล้เคียงกันสภาพแวดล้อมและบริบทที่คล้ายคลึงกันโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง เชียงใหม่อาจมีบริบทชุมชน

ขนาดโรงเรียน และทรัพยากรที่คล้ายกัน ทำให้รูปแบบการบริหารงานไม่แตกต่างกันมากนักลักษณะงานวิชาการที่มีเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจนงานวิชาการในโรงเรียนมักมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้การดำเนินงานในแต่ละโรงเรียนมีความคล้ายคลึงกันคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารอาจมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความสามารถที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากเกณฑ์การคัดเลือกหรือแต่งตั้งในตำแหน่งผู้บริหารมีมาตรฐานเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ มินรญา ทองรูปพรรณและคณะ (2567) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน กิตติศักดิ์ ศรีคำเป้าและคณะ (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1. ควรมีโครงการอบรมหรือพัฒนาผู้บริหารที่เน้นภาวะผู้นำทางวิชาการในมิติที่สำคัญ เช่น การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ควรมีการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารในตำแหน่งและระดับการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อพัฒนามุมมองและแนวทางปฏิบัติ
- 1.2. พัฒนารูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมแรงจูงใจ เช่น การยกย่องความสำเร็จของครู การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพ
- 1.3. เพิ่มการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
- 2.2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

2.3 ควรการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายกรณี ในสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการประกาศเกียรติคุณด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ศรีคำเป้า, และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
- กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.
- ขันทอง ใจดี. (ม.ป.ป.). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของกำลังพลกรมทหารพรานที่ 42 ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 11(2), 154–169.
- ชัยมงคล บุญชัย. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2563ก). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร. *วารสารร้อยแก่นสารศึกษา*, 3(2), 1–15.
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2563ข). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 6(1), 85–98.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ซัชรินทร์ ชนวนวัน. (2561). การประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(2), 1–12.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2547). นโยบายด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมของอังกฤษ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี.
- ปริญญา วงศ์วิเศษ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 43(2), 45–60.
- ปานหทัย ปลงใจ, และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร.

- พนิดา อัครพูลพัฒน์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนคร เชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 8(17), 120–129.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
- มินรญา ทองรูปพรรณ, และคณะ. (2567). แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2.
- สมจิตร เจริญกร. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 3(2), กรกฎาคม – ธันวาคม.
- สมศักดิ์ ฉัตรทอง, และทศพล ธีระพร. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร.
- สุภะฉาน ศรีเอี่ยม, ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์, และสุชาติ สืบทอง. (2566ก). ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 1(2), 1–15.
- สุภะฉาน ศรีเอี่ยม, ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์, และสุชาติ สืบทอง. (2566ข). การพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย อลงกรณ์*, 1(2), 1–15.
- อัสนีย์ สุกิจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิจัยพุทธ ศาสตร์*, 3(1), 45–60.
- Campbell, D. T., Bridge, K., & Nustrand, N. (1977). *Experimental and quasi-experimental designs for research*.
- Davis, D., & Thomas, M. (1989). Academic leadership is a principal's key role in focusing on teaching and classroom practices.
- Fullan, M. (2020). *The principal as a strong academic leader influences student achievement in reading and mathematics*.
- Hoy, W., & Miskel, C. (1982). *Educational administration: Theory, research, and practice*.
- Knezevich, S. J. (1984). *Administration of public education: A sourcebook for the leadership and management of educational institutions*.
- Lee, J. (2003). Key concepts for decision-making development in educational management and student thinking.